

trúplari hjá restini av føroysku vinnulívi at fáa lán og rakstrarkreditt, tí føroysku bankarnir vilja fyrst og fremst nýta størstu orkuna uppá sitt egna barn – "flakavirkisuppleyparan".

Av sonnum ein kappingarneti ið sjálvstøðug føroysk vinnuvirki eiga at ansa sær fyrri.

Bankarnir og saneringin

Føroysku bankarnir hava nógv at missa, um øll flakavirkini fara á húsagang, og teljast teir tí millum høvudskefurnar aftanfyrri bólkinn av "flakavirkisuppleyparum".

Tað skal tó ikki sørt av ósmædni til, fyrri ikki at nýta orðið frekleiki, tá bankarnir tryggja sær alla skuld afturgoldna í samband við søluna, bæði skuld við og uttan trygd, samstundis sum teir ikki vilja slaka fyrri veðhaldum hjá m.a. kommunum ella at gjalda partaeigarum partapeningin aftur.

Føroyski skattgjaldarin virkar í lóttuni sum "respirator" hjá føroysku bankunum, við stórum peningainnsprængingum. Hóast hetta er líkviditetur bankanna so vánaligur, at tað er ein stórur spurningur, um bankarnir megna at sanera og reka føroysku flakavinnuna. Hetta reisir samstundis ein ógvuliga avgerandi spurning, nevnliga hvat hendir við ognarviðurskiftunum um bankarnir ella "flakavirkisuppleyparin" fer á húsagang, ella um eitt virki hevur hall eitt ár?

Hóast føroysku bankarnir eru Føroya størstu skuldareyvar, eru tað tó hesir bankar, ið við landsstýrisins góðkenning, meta seg egnadar at fígga og reka føroyska flakavinnu í framtíðini. Tað ger tað ikki minni hugsunarvert, at donsku kreditfelögin BRF og KD eisini standa aftanfyrri "flakavirkisuppleyparan". Hesi kreditfelög eru tvungin á knæ í Danmark orsakað av skilaleysum útlánum.

Tað er als ongin ivi um, at

bankarnir koma at gerast fastur gestur úti í Tinganesi fyrri at biðja um stuðul til rakstur av flakavirkjunum, so løgmanni nýst ikki at verða ótolin eftir sokallaðu saneringini, uttan so, at tað er ov nógvur peningur í Tinganesi í lóttuni.

Tað vildi verið nógv betur um tær 550 milliónir ið higgja klárar til bankarnar vórðu latnar flakavirkjunum til niðurgjald av skuld til bankarnar og kreditfelögin. Harvið fingu bankarnir kortini sín pening og virkini fingu ein møguleika at bera seg.

Niðurstøða

Enn veit ongin uttan "flakavirkisuppleyparin", hvørji virki vilja opna aftur. Hetta er bert ein av teim óteljandi spurningum ið stinga seg upp í samband við tí ætlaðu broytingina av ognarviðurskiftunum í flakavinnuni.

Tað er blivið sagt, at sjálv saneringin fer fram tá "flakavirkisuppleyparin" hevur yvirtikið virkini. Eg fari tí at spyrja føroysku bankarnar og Richard Mikelsen um, hvi tað ikki er vilji til at sanera virkini hjá verandi eigarum, men at tað ber til at sanera, tá eitt nýtt felag eigur virkini. Halda tit tað verða rímligt, at gera mun á eigarum, soleiðis sum her er talan um?

Tað er ongin av sitandi nevndum í flakavirkjunum sum hava fingið nógv mikið at vita um saneringsætlanina og avleiðingarnar av henni. Tað er tí at vóna, at teir hugsa seg gjølla um og gera tær kannar ið neyðugar eru av lögfrøðisligum, vinnuligum og øðrum týðandi viðurskiftum, áðrenn teir taka avgerð um sølu.

Tað er eisini umráðandi, at verandi eigarar tryggja sær:

- forkeypsrætt um virkið verður selt aftur,
- at virkið verður heima-hoyrandi í verandi kommunu,
- at skattur av yvirskoti verður goldin til heima-kommununa,
- at virkið ikki verður selt

fyrri undirpris,

fyrri bert at nevna nakrar av teim treytum, ið ráðiligt er at áseta, so leingi myrka-spelið um saneringina stendur við.

Eg byrjaði við at seta endamálið hjá teim ymsku portunum upp, og farið so at enda við at spyrja um hetta er ella kann røkka:

Fyrri Landsstýrið:

– nei, tí ongin trygd er fyrri arbeidsplassunum og landsstýrið má fígga bankarnar, fyrri at teir skulu hava ráð at fígga flakavinnuna, samstundis sum hall hjá verandi eigarum verður trekt frá í skattinum.

Fyrri virkini:

– nei, tí talan verður ikki um sanering, men um sølu fyrri skeivt ásettan pris.

Fyrri kommunurnar:

– nei, tí ongin trygd er fyrri arbeidsplassunum, og veðhald verða effektivt.

Fyrri bankarnar:

– ja, tí teir fáa nøkur vinnutól har yvirskotið fellur til bankarnar.

Sagt ógvuliga stutt, so verður tað í veruleikanum føroyski skattgjaldarin ið kemur at bera kostnaðin av at lata bankunum og kreditfelögum flakavirkini fyrri undirpris, tað ið teir hava valt at kalla "saneringin", meðan Føroya størsta skuldareyvar sleppa snikkaleysar og gerast monopolfyrirtøka innan fiskafidnaðin í Føroyum.

Tað besta ið kann gerast sum støðan er, er at nevndir og leiðslur í øllum flakavirkjunum í felag seta ein arbeidspólk at gera neyðugu kanningarnar og at samráðast við "flakavirkisuppleyparan". Hetta er tykkara einasta amboð móti einum mótparti sum arbeidir útfrá málsetninginum "skriva undir fyrst, so samráðast vit aftaná...".

Sandavágur t. 14.08.93
Jákup Egholm Hansen

Klattar og strikur

– Er tað list? Børn á barnagørdum gera tað eisini

Um Ólavsekumundið í fjør, varð skrivað eitt sindur um list í einum av okkara bløðum – »klattar og strikur«.

Um Ólavsekuna í ár varð eisini skrivað eitt sindur um list. Tað var í samband við eina pastellmynd, sum ikki kom við á Ólavsekuframsýningina í Listaskálanum. Hon bleiv kolldømd.

Eg havið sæð pastellmyndina, og er hon sera vøkur. Hvi hon ikki er komin við, er mær ein stór gáta. Nógv av tí, sum kom við á framsýningina, kann sjálvandi ikki samanberast við áður nevndu pastellmynd, tí tey flestu virkini, ið hingu uppi í Listaskálanum vóru bara klattar og strikur, sum einki høpi var í, og tað verður kallað fyrri abstrakt.

Tá ein hyggur at einari abstraktari mynd, kann ein ikki siga, um hann ella hon hevur evnini at teina ella mála, men sært tú eina naturrella mynd, tá kanst tú bein-

anvegin siga, um hann ella hon hevur evnini.

Eg kann taka eitt dømi, við at samanbera tónleik og málingalist – tað at teina. Skal eg læra at spæla upp á klaver, kann eg ikki byrja við klassiskum, so sum Beethoven og øðrum. Nei, eg skal byrja við eitt nú »Góðan morgun, kettan mín« við einum fingri og síðani fleiri. Tað, sum eg meini við hesum er, at nøkur av okkara ungu listafólkum eru byrjað í skeiva endanum og hava ikki fingið grundina við. Tey hava heldur ikki víst, at tey hava evnini at teina ella mála (natúrelt).

Eg var á einari framsýning í Smíðjuni í Lítuvík í juli mánaði, har tað vóru trí listafólk, sum sýndu fram. Eg má siga, at tað er tann vánaligasta framsýning, eg havi verið á – hesi trí listafólkiniingu á Kunstakademium í Odense. Tey

kunnu ikki hava fingið nógv burtur úr, tí eg kundi als ikki meta um teirra evni – virkini vóru bara klattar og strikur.

Nei, lat okkum fáa Waagstein, Ruth Smith, Sigmund, Bibi, og tann gamla stílin hjá Zachariasi Heinesen og Ingálvi av Reyni aftur – og detaljunar.

ph

Hilmar Jan og »listasamgongan«

Ikki EIDE á, so sterk kontra-ummæli, Hilmar Jan hevur fingið upp á grein sína (t. 3/8 1993) – næstan líka sterk sum blá VICHES.

Fyrri góðari fjórðingsöld síðani yrkti Poul F. hesi rámandi orð: »Teir mála ein grindalokk – og siga tað er ein kúgv ... abstrakta eygð, hvat er tað, er tað valvin?« (sitat liðugt). Henda spurning hevur hj so roynt at sett á annan hátt, bæði í 1992 og 1993.

»Listasamgongan« er vorðin so uppøst av hesum, at hesir hava piskað seg sjálvar at skriva kontra-ummæli, ið næstan øll kunnu skilja!!! Men møguliga eigur hj

at fylgja hesi »listasamgonguni«. Í framtíðini, tá hann hermir eftir fólk, eigur hann at syrgja fyrri, at tað ikki líkast. Um onkur fer at øsa seg um hetta, er bert hjá hj at svara: »Eg hermi AB-STRAKT, eg hoyri tað, vanliga fólk (Palleba) ikki hoyrir!« Ergo: meiningin er, at tað skal ikki líkast, loyvt skal vera hj at praktisera sína egnu list!

Í framtíðini, tá hj sær ein fótbóltsdyst, har »spelið líkast svartasta ongunum«, er lagað manni at ummæla henda dyst sum »abstraktan« í ítróttarsosíalium.

Vónandi verður dialogurin millum »listasam-

gonguna« og hj ein fastur tálur eftir hvørja ólav-søku í framtíðini. Fyrri ikki at øsa »listasamgonguna«, fari eg at biðja um umbering fyrri, at mær dámar best at sigga Guds skaparverk, sum tað er. Bert harmiligt, at tað er størri list at mála »Dracula« enn »Barbie« – at hava sína meining verður altíð alra list.

H. Á. Simonsen

P.S. Tit, sum vórðu vrakad á ólav-søku, tit kunnu royna eina alternativa framsýning, so kunnu øll fáa sín tørv nektaðan. Ein framsýning, sum ikki bert er eitt EIDE. Hini kunnu fara til VICHES.